

de tvistbilæggesorgan senest 20 dage efter at rapporten er fordelt til Medlemmerne og vedtages af tvistbilæggesorganet inden for 60 dage, med mindre en af sagens parter appellerer kendelsen til et nyoprettet appelorgan, der skal styrke tvistbilæggesystemets juridiske karakter. Manglende godkendelse af panelrapporten kan kun forekomme såfremt det helt usandsynlige skulle ske, at tvistbilæggesorganet med konsensus beslutter, at den ikke skal vedtages. Appelorganets kendelse, som skal foreligge inden for 60 dage efter at appellen er fremsat, er endelig og skal vedtages automatisk af tvistbilæggesorganet inden for en frist af 30 dage fra udsendelsen af appelorganets rapport til Medlemmerne, med mindre tvistbilæggesorganet med konsensus beslutter ikke at vedtage den.

Medens tvistbilæggesystemets bestemmelser om adgang for den krænkede part til at tilbagetrække koncessioner i de tilfælde, hvor den skadevoldende part ikke effektuerer et panels kendelser, hidtil har været ret illusoriske, skal tvistbilæggesorganet fremtidigt automatisk godkende den krænkede parts anmodning om adgang til at tilbagetrække koncessioner i overensstemmelse med de herom fastsatte detaljerede regler. Omfanget af tilbagetrækningen af koncessioner kan dog gøres til genstand for bindende voldgift. Tilbagetrækninger af koncessioner bør så vidt muligt finde sted inden for den sektor, hvor krænkelsen har fundet sted, eller beslægtede sektorer, men der åbnes tillige mulighed for at gennemføre tilbagetrækninger på tværs mellem handel med varer, tjenesteydelser og intellektuelle ejendomsrettigheder, såfremt en part ikke overholder sine forpligtelser i henhold til aftalekomplekset. Dette sikrer, at de tilbagetrukne koncessioner får samme økonomiske effekt som den skade, der påføres den krænkede part.

Forståelsen indeholder ligeledes en undsigelse af unilaterale handelspolitiske foranstaltninger, og sammen med bestemmelsen i WTO-overenskomsten om, at Medlemmerne har pligt til at sørge for, at deres lovgivning er i overensstemmelse med aftalekompleksets regler, udgør den formentlig det bedst tænkelige og opnåelige værn mod uniliteralisme.

Reglerne styrker desuden overvågningen af parternes implementering af panelrapporters konklusioner.

HANDESPOLITISKE LANDEEKSAMINATIONER (TRADE POLICY REVIEW MECHANISM)

Midtvejsmøderne i Montreal og Genève førte til en nydannelse i GATT's handelspolitiske analysearbejde, idet der blev indført en systematisk eksamination

af de enkelte kontraherende parters handelspolitik på grundlag dels af deres egen dokumentation dels af et af GATT-sekretariatet udarbejdet materiale. De fire store handelsnationer skulle i princippet eksamineres hvert andet år, de næste 16 hvert fjerde år og andre hvert sjette år.

Eksaminationen, der er ret ressourcekrævende især for de lande, der skal eksamineres, og for GATT-sekretariatet, har bidraget væsentligt til at skabe større transparens på det handelspolitiske område.

WTO-overenskomsten opretholder dette system, og der fastlægges detaljerede bestemmelser om notifikation af de fornødne oplysninger og procedurerne for eksaminationerne.

PLURILATERALE HANDESAFTALER

De til WTO-overenskomsten knyttede fire plurilaterale aftaler blev alle oprindeligt afsluttet under Tokyo Runden og har en langt mere begrænset medlemskreds end GATT 1947 og WTO-aftalearrangementet forventes at få.

De nævnte plurilaterale aftaler består af en aftale om Handel med Civile Fly, en aftale om Offentlige Indkøb, samt to aftaler om landbrugsvarer (mejeriprodukter og oksekød).

Aftalen om Handel med Civile Fly

Aftalen tager i første række sigte på at tilsikre toldfrihed for fly samt dele og tilhører til fly. I Uruguay Rundens senere år har man forhandlet om at udbygge aftalens ret liberale bestemmelser om subsidier med en begrænsning af statsstøtte til produktion af fly og udviklingsprogrammer for fly. Forhandlingerne har hidtil ikke ført til noget resultat. Aftalen af 1979 er tiltrådt af såvel Fællesskabet som dets medlemslande, og aftalen er i uændret form knyttet til WTO-overenskomsten i afventen af en ny aftale på området.

Aftalen om Offentlige Indkøb

Efter flere års forhandlinger parallelt med Runde-forhandlingerne afsluttedes den 15. december 1993 forhandlingerne om en ny aftale om offentlige indkøb. De væsentligste nyannelser heri er, dels at aftalens dækningsområde udvides fra indkøb af varer til tillige at omfatte tjenesteydelser og anlægsarbejder, dels at de organer, der er forpligtet af aftalens bestemmelser, udvides til udover centrale regeringsorganer at omfatte visse myndigheder på lavere niveau og koncessionerede selskaber m.fl. Aftalen blev underskrevet i Marrakech den 15. april 1994. I lighed